

Drodzy rodzice i nauczyciele.

Zapraszamy Państwa do zapoznania się z podstawowymi terminami logopedycznymi. W dokumentach wydawanych przez poradnię spotykacie się z fachową terminologią określającą zaburzoną mowę waszych dzieci i uczniów. Poniżej znajdziecie wyjaśnienia najważniejszych definicji.

SŁOWNIK PODSTAWOWYCH POJĘĆ LOGOPEDYCZNYCH:

Afazja – zaburzenie mowy polegające na całkowitej lub częściowej utracie umiejętności tworzenia i/lub odbierania mowy na skutek uszkodzenia struktur mózgowych (występują różne typy afazji).

Alalia (afazja rozwojowa) – opóźnienie w przyswajaniu języka na skutek opóźnionego wykształcenia się funkcji pewnych struktur mózgowych.

Anartria – brak rozwoju mowy lub utrata wcześniej nabytych umiejętności wytwarzania dźwięków mowy na skutek uszkodzenia układu pozapiramidowego, ośrodków pnia mózgu i dróg unerwiających narządy mowy; często przechodzi w dyzartrię (zaburzenie mowy charakteryzujące się zaburzeniami artykulacji dźwięków na skutek uszkodzenia ośrodków i dróg unerwiających narządy mowne (artykulacyjne, fonacyjne, oddechowe).

Ankyloglosja – skrócenie (niedorozwój) wędzidełka podjęzykowego, ograniczające ruchomość języka, zaburzające podstawowe funkcje (np. połykanie), wpływające na powstanie wad artykulacyjnych.

Dyslalia – grupa wad wymowy dotycząca artykulacji; dyslalia to nieprawidłowość w realizacji jednej głoski, kilku głosek, a nawet wszystkich lub niemal wszystkich od razu. Wyróżnia się różne typy dyslalii.

Elizja – zjawisko językowe polegające na braku realizacji jakiegoś fonemu (najczęściej przyjmuje formę opuszczania wybranych głosek).

Echolalia – mimowolne, automatyczne powtarzanie dźwięków.

Foniatra – lekarz laryngolog, wyspecjalizowany w rozpoznawaniu i leczeniu chorób głosu, słuchu i mowy.

Gammacyzm – to wada wymowy polegająca na nieprawidłowej realizacji głosek: g, gi, h, hi.

Paragammacyzm – zamiana głosek: g, gi, h na d, di, t . (przykład: góra – dóra, gitara – ditara, hokej – tokej).

Kappacyzm – to wada artykulacyjna polegająca na nieprawidłowej realizacji głosek: „k”, „ki”.

Parakappacyzm – zamiana głosek: k, ki na t, ti . (przykład: kura – tura, kino – tino, kot – tot).

Kinestezja artykulacyjna – czucie pozycji i ruchów narządów artykulacyjnych.

Lambdacyzm – rodzaj wady wymowy polegający na nieprawidłowej realizacji głoski „l”.

Paralambdacyzm – zamiana głoski „l” na inną głoskę wypowiedzaną prawidłowo: najczęściej „j”: (przykład: lalka – jajka).

Mutyzm – całkowita lub częściowa (ujawniająca się w określonych sytuacjach społecznych) niemożność posługiwania się mową (przy zachowanym rozumieniu mowy) spowodowana czynnikami psychicznymi.

Metateza, przestawka – przestawienie fonemu wewnątrz wyrazu lub zmiana szyku wyrazów w mowie i piśmie.

Mowa bezdźwięczna – rodzaj dyslalii polegającej na bezdźwięcznej realizacji wszystkich lub niektórych spółgłosek dźwięcznych (np. b = p, g = k, z = s, itp.).

Opóźniony rozwój mowy – późniejsze (o około sześć lub więcej miesięcy) pojawienie się poszczególnych etapów mowy, bez współwystępowania innych poważnych opóźnień w rozwoju dziecka.

Rotacyzm – wada artykulacyjna polegająca na deformacji głoski „r” (np. tzw. r języczkowe, francuskie).

Pararotacyzm – wada wymowy polegająca na zastępowaniu głoski „r” innymi głoskami wymawianymi prawidłowo np.: j, ł, l (np. rower – jowej, rower – łoweł, , rower – lowel).

Sygmatyzm – jedna z najczęstszych wad wymowy, polegająca na nieprawidłowej artykulacji głosek dentalizowanych jednego, dwóch lub trzech szeregów (ciszącego: ś, ź, ć, dź; syczącego: s, z, c, dz; szumiącego: sz, ż, cz, dż), przybierająca postać deformacji (np. sygmatyzm interdentalny = międzyzębowy).

Parasygmatyzm – rodzaj sygmatyizmu polegający na zastępowaniu jednych głosek dentalizowanych innymi, realizowanymi prawidłowo. (przykład: czapka – capka, szafa – safa, żaba – zaba, sanki – śanki, koza – koża).

Wada zgryzu – odchylenie w ustawieniu dolnej szczęki w stosunku do szczęki górnej. Zaburzenia obejmują całe łuki zębowe, względnie ich przedni lub boczny odcinek, mogą występować jednostronnie lub obustronnie. Najczęściej spotykanymi wadami zgryzu są: zgryz otwarty, tyłozgryz, przodozgryz, zgryz głęboki.

Ortodonta – lekarz specjalista zajmujący się korekcją wadliwego ustawienia zębów i szczęk (zgryzu).